

СТВОРЕННЯ ПРОДУКТИВНОГО МОЛОЧНОГО ГУРТУ НА ОСНОВІ ЕФЕКТИВНИХ МЕТОДІВ СЕЛЕКЦІЇ

**В.І.КРАВЧЕНКО,
В.Г.МИРОНОВ – кандидати с.-г.наук, доценти,
Херсонський ДАУ**

В КСП "Зоря" Снігурівського району Миколаївської області в останні роки проводиться робота по формуванню продуктивного молочного гурту. Розроблена і впроваджується чітка система селекції, в основі якої слідує такі етапи:

- відбір теличок від корів племінного ядра дійного гурту;
- направлене їх вирощування з метою забезпечення живої маси ремонтних телиць в 17-18 місячному віці 340-350 кг;
- відбір ремонтних телиць по комплексу ознак для запліднення підбір високоякісних бугаїв-плідників, оцінених по якості нащадків;
- використання методів селекції, рекомендованих планом селекційно-племінної роботи;
- підготовка нетелів до отелення (добрі умови годівлі і утримання, масаж вимені, привчання до доїльних апаратів);
- відбір високопродуктивних первісток, відповідаючих вимогам машинного доїння і формування їх в однорідні групи молочного гурту.

При цьому розроблені цільові стандарти і стандарти відбору на основі селекційного диференціалу і ефекту селекції. Це дало змогу запрограмувати підвищення продуктивності корів молочного гурту на п'ятирічний період.

Так, в 1997 році удій корів в середньому по гурту був 2280 кг молока жирністю 3,30%; по коровам племінного ядра відповідно: 2520 кг 3,38%. Молочна, продуктивність корів-матерів бугаїв, сперма яких використовується в молочному гурті, складає в середньому 7545 кг молока жирністю 4,05%.

Вищеприведені дані дали змогу розрахувати науково-обґрунтовані показники селекційного диференціалу і ефекту селекції.

Селекційний диференціал по надою і по жиру розраховували з урахуванням материнської і батьківської сторони за формулою:

$$Sd = \frac{Sdm + Sdb}{2}$$

За удоєм: $Sdm = 2520 - 2280 = 240$ кг
 $Sd\bar{b} = 7545 - 2520 = 5025$ кг
 $Sd = 2633$ кг

Ефект селекції за покоління розраховали по формулі:

$$E_s = \frac{(Sdm + Sd\bar{b})}{2} \times h^2$$

h^2 – коефіцієнт спадковості (по надою в середньому 0,20, по жиру – 0,60)

По надою, кг $E_c = \frac{(240 + 5025)}{2} \times 0,25 = 527$

E_c середньорічний $\frac{E_c}{c} = \frac{527}{5,4} = 9,8$

де $c = 5,4$ роки (зміна покоління)

По жиру, % $Sdm = 0,080$
 $Sd\bar{b} = 0,667$
 $E_c = \frac{0,374 \times 0,60}{5,4} = 0,042$
 $Sd = 0,374$

Отже підвищення надою молока на корову за покоління складає 527 кг, а кожний рік – 98 кг, вміст жиру відповідно: 0,22 і 0,042%.

Крім того, підвищення молочної продуктивності кожний рік буде здійснюватися за рахунок:

- покращення годівлі корів (на 350 кг молока і 0,2% жиру);
- підготовки нетелів до отелення (на 300 кг і 0,7%);
- інтенсифікації вирощування ремонтних телиць і нетелів (на 420 кг і 0,05%)/

До кінця 2002 року надій молока на корову досягне 3938 кг і 13,9% жиру (табл. 1).

На перспективу буде проведено міжпородне схрещування червоної степової породи з голштинами червоної рябої масті. Заплановано використання бугаїв-плідників американської і канадської селекції ліній М.Чифтейн; Ріфлексн Соверінг, Б.Айдіала.

Таблиця 1 – Підвищення молочної продуктивності корів за рахунок генотипу і факторів зовнішнього середовища

Роки	Надій, кг		Жир, %	
	За рахунок генотипу	всього	За рахунок генотипу	всього
1998	2476	3126	3,38	3,68
1999	2574	3329	3,42	3,73
2000	2672	3532	3,46	3,77
2001	2770	3725	3,51	3,86
2002	2886	3938	3,55	3,90

По-первах схрещування буде ввідне (прилиття крові), а потім на основі покращення годівлі корів і телиць – поглинальне до одержання помісей 5/8 кровності голштинських і 3/8 кровності червоних степових. Схрещування червоної степової худоби з кращою світовою голштинською породою забезпечить можливість значно покращити продуктивні і технологічні ознаки дійного гурту.

Отже, цілеспрямована селекційно-племінна робота забезпечить формування дійного гурту: що відповідає наступним вимогам:

- господарське використання корів – 5 і більше лактацій;
  - сухостійний період – 60 днів;
  - сервіс-період – до 90 днів;
  - початок виробничого використання первісток – з 25-27-місячного віку;
  - лактаційний період – 305 днів;
  - потенціал по надою не нижче 4500-5000 кг;
  - вміст жиру в молоці не менше 3,7%;
  - жива маса нетелів 6-7 місяців стільності – 420-430 кг;
  - ж.м.первісток – 460-460 кг; повновікових корів – 520-550 кг;
  - корови молочного складу придатні до машинного доїння
- форма вимені чашоподібна і округла; дійки середньої величини (6-5 см довжина, діаметр – 2-3 см), долі вимені рівномірно, розвинуті;
- індекс вимені – 40% і більше, швидкість молоковіддачі – не менше 1,5 кг молока на 1 хвилину, повнота видоювання – не менше 90%.

Корови міцної конституції, з підвищеною стійкістю до захворювань, з добрими відтворювальними якостями.